

Kandidatnummer: 5113

BBABAC-5 - Bacheloroppgave med forskningsmetode

Høykonflikt og konsekvensene det kan ha for et barns helse og utvikling

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for sosialfag

Antall ord i oppgavebesvarelsen: 11 753

Bachelor i Barnevern

(Stavanger, 16.05.22)

«Når mamma og pappa krangler, gjør det vondt i hjertet mitt.»

-Anonym.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	5
1.2 Oppgavens problemstilling	6
1.21 Avgrensning av problemstillingen	6
1.3 Begrepsavklaring og definisjoner	7
1.31 Høykonflikt	7
1.32 Risiko- og beskyttelsesfaktorer	7
1.33 Resiliens	8
1.4 Oppgavens videre oppbygging	8
2.0 Faglig kunnskap og teoretisk referanseramme	10
2.1 Juss	10
2.12 Prinsippet om barnets beste	10
2.2 Høykonflikt	11
2.3 Stressorer	12
2.4 Piagets teori om kognitiv utvikling	12
2.5 Bronfenbrenner om økologiske overganger	13
2.6 Modellering	13
3.0 Metode	15
3.1 Valg av metode	15
3.2 Litteraturstudie som metode	15
3.3 Datainnsamling	16
3.31 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	17
3.4 Datainnsamling og analyse	18
3.5 Kildekritikk/troverdighet	20
3.6 Etiske overveielser	21
4.0 Sammendrag av artiklene	22
4.1 Presentasjon av artiklene	22
4.2 Likheter og forskjeller mellom artiklene	23
5.0 Resultater/funn	25
6.0 Drøfting av funn	28
6.1 Faktorer som påvirker forekomsten av konsekvenser	28
6.11 Varighet	28
6.12 Alder	29
6.3 Psykologiske konsekvenser	30
6.31 Regresjon	30
6.32 Angst	31
6.4 Fysiologiske konsekvenser	32
6.5 Sosiale og emosjonelle konsekvenser	33
6.51 Skoleproblemer	33

6.52 Lojalitetskonflikt	34
6.53 Ansvar og skyld	35
7.0 Avslutning	37
8.0 Litteraturliste	38

1.0 Innledning

Samlivsbrudd mellom foreldre er ikke et ukjent fenomen i dagens samfunn. I følge Bufdir opplevde omtrent 25 000 norske barn at foreldrene deres gikk i fra hverandre i 2020 (Bufdir, 2020). Når foreldre med felles barn ikke bor sammen lengre, kan det by på ulike utfordringer. Noen foreldre blir tidlig enige om gode rutiner og om avtaler for barnefordeling og samarbeid. I andre tilfeller kan det oppstå mye uenigheter og utfordringer knyttet til samlivsbrudd. En undersøkelse gjennomført av SSB i 2012, viste at 1 av 3 foreldre med delt samvær, opplevde konflikter med tidligere partner i både liten og i stor grad (Bufdir, 2015).

Fra et barns perspektiv vil det aldri finnes noe passende tidspunkt for å oppleve skilsmisse mellom foreldrene sine, og vil for de fleste barn oppleves som vondt og vanskelig. Dersom foreldrene samtidig kranter konstant over lengre perioder, kan det føre til ulike konsekvenser for barnets helse og utvikling. I følge Bufdir peker ulike studier på at det er nettopp konflikter mellom foreldrene etter et samlivsbrudd, som er en av de største risikofaktorene for utvikling av problemer hos barn (Bufdir, 2015). Er konflikten samtidig preget av et høyt støy nivå, kan dette medføre enda høyere risiko for barnet.

Grunnen til at barn kan utvikle ulike problemer, er at det kan være en stor belastning for dem å leve under slike forhold (Helland & Borren, 2015, s. 4). I følge Helland og Borren ser foreldrekonflikter ut til å ha en gjennomsnittlig negativ effekt på barn og unge. Den negative effekten består av konsekvenser av ulik form, som påvirker barnas helse og utvikling. Studier tyder likevel på at det ikke er i alle tilfeller at foreldrekonfliktene har en negativ effekt på barn (Helland & Borren, 2015, s. 4). Noen barn klarer seg fint tross vanskelige situasjoner, andre opplever konsekvenser som kan påvirke dem livet ut.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I denne oppgaven vil jeg ta sikte på å skape mer bevissthet rundt hvilke konsekvenser familiekonflikter preget av et høyt støynivå kan ha for et barn. Dette er et tema som interesser meg først og fremst ettersom jeg arbeider på en skole med barn med utfordrende atferd. I min arbeidshverdag ser og opplever jeg hvor mye situasjonen hjemme kan påvirke barn på nært hold, og hvordan dette preger deres hverdag. Jeg har også observert hvor lite kjennskap andre ansatte på skolen har til dette, noe jeg selv mener er viktig kunnskap å ha når man arbeider

med barn. Valg av tema er derfor basert på et ønske om å kunne øke bevisstheten hos voksne på hvor viktig det er å beskytte barn under pågående familiekonflikter i hjemmet.

1.2 Oppgavens problemstilling

Store deler av den tidligere forskningen, og av artikler skrevet om dette temaet, har forholdsvis hatt et fokus rettet mot årsaken til hvordan foreldrekonflikter oppstår, eller på hvordan det påvirker og får konsekvenser for foreldrene som står i konfliktene. Jeg har funnet lite litteratur som retter seg mot hvordan det påvirker barna som står mellom foreldrenes konflikt. På grunn av manglende innsikt på barnets perspektiv, synes jeg det er viktig å belyse deres ståsted, rolle og opplevelser i vanskelige situasjoner. På bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling:

«Hvilke konsekvenser kan det ha for et barns helse og utvikling dersom barnet blir utsatt for familiekonflikter preget av høykonflikt etter et samlivsbrudd?»

Jeg har valgt en nokså stor og generell problemstilling. Problemstillingen kunne på mange måter ha blitt mer avgrenset, ved å for eksempel fokusere på ett område av barns utvikling, som det kognitive. Likevel, ble problemstillingen utformet fra artiklene som har blitt valgt, og fra artiklenes funn. Samtidig, ønsket jeg en generell oversikt over hvilke konsekvenser det kan få barns helse og utvikling, og ikke en utdypning om en av disse konsekvensene.

Problemstillingen vil besvares gjennom et litteraturstudie der 3 vitenskapelige artikler er benyttet som utgangspunkt for drøftingen. I studien vil perspektiv fra ulike aktører løftes frem. Aktørene fra artiklene er blant annet foreldre, barn, barnevernspedagoger og familieterapeuter. Dette gir et bredt perspektiv i form av ulike synspunkt, erfaringer og opplevelser.

1.21 Avgrensning av problemstillingen

Jeg har valgt å begrense oppgaven til å gjelde familier der to foreldre med ett eller flere barn, har eller skal gå fra hverandre. I denne sammenhengen er det snakk om foreldre der begge foreldrene regnes som gode omsorgspersoner for barna. Jeg har tatt utgangspunkt i barnefordelingsaker hvor foreldrene er uenige, og hvor fordelingen er preget av høykonflikt. Det er fokus på parforhold som ikke har vært særlig preget av konflikt før selve

samlivsbruddet oppstår. Det vil i oppgaven være snakk om barn i aldersgruppen 2-17 år, med hovedfokus på barn i skolealder. Jeg har valgt følgende aldersgruppe ettersom det er den aldersgruppen som er omtalt i artiklene som oppgaven tar utgangspunkt i.

1.3 Begrepsavklaring og definisjoner

Videre i oppgaven kommer jeg til å bruke noen bestemte begreper ofte. Jeg har derfor valgt å definere og å gjøre rede for begrepene, da de er svært sentrale for oppgaven.

1.31 Høykonflikt

Høykonflikt er et begrep som kan ha ulike betydninger i ulike sammenhenger, noe som gjør at forskere og ulike yrkesgrupper er uenige om hvordan begrepet skal defineres. Jeg har valgt å benytte meg av Helland og Borren sin forklaring av begrepet. De beskriver høykonflikt som intense og langvarige konflikter mellom et par, som vil medføre negative konsekvenser for dem selv og for andre rundt dem (Helland & Borren, 2015, s. 30). Videre utdyper de at kommunikasjonen mellom et par i høykonflikt ofte kan være aggressiv, og kan innebære personangrep, selvforsvar, utestenging, unngåelse, kontrollering osv. Det er likevel et tydelig skille mellom høykonflikt og familievold, og derfor viktig å understreke at konflikter som kan kategoriseres som høykonflikt, ikke innebærer noen former for vold.

1.32 Risiko- og beskyttelsesfaktorer

I løpet av livet vil man utsettes for både positive og negative opplevelser og hendelser. Risikofaktorer vil si faktorer som øker sannsynligheten for å ta skade av det man utsettes for (Helgesen, 2017, s. 152). For eksempel øker man sannsynligheten for å havne i kollisjon, dersom man kjører bil til og fra jobb hver dag, sammenlignet med dersom man hadde gått til fots. I denne oppgaven betegnes begrepet risikofaktorer om faktorer som øker sannsynligheten for skade rettet mot barns helse og utvikling. Helgesen påpeker at det finnes ulik alvorlighetsgrad på de ulike risikofaktorene (Helgesen, 2017, s. 152). For eksempel vil en risikofaktor alene, være mindre intens enn flere risikofaktorer som opptrer sammen på samme tid, eller over en lengre periode.

Ulike forhold kan likevel bidra til å dempe eller bedre barnets situasjon, selv om det er en eller flere risikofaktorer til stede. Man snakker da om ulike beskyttelsesfaktorer. I følge Kvello vil «beskyttelsesfaktorer dempe risikoen for utvikling av psykiske vansker når

risikofaktorer er til stede» (Kvello, 2012, s. 73). Eksempel på beskyttelsesfaktorer er god sosial kompetanse, omsorgsfull og konsekvent oppdragelse, et trygt og godt skolemiljø og lignende. Beskyttelsesfaktorer er med andre ord positive faktorer i og rundt barnet, som kan ha en positiv virkning dersom barnet utsettes for negative hendelser og opplevelser. I situasjoner hvor man skal vurdere et barns situasjon, skal alltid risikofaktorer veies opp mot beskyttelsesfaktorer.

1.33 Resiliens

Det finnes barn som ser ut til å klare seg fint, og som ikke virker til å oppleve konsekvenser for utviklingen og helsen sin, selv om de blir utsatt for store og alvorlige risikofaktorer over lengre tid. I slike tilfeller snakker man om begrepet resiliens. I følge Kvello handler resiliens om «individens reaksjon på eller mentale og praktisk rettede håndtering av stress eller vanskelig livsforhold» (Kvello, 2012, s. 79). Forklart på en enklere måte er resiliens ulike prosesser man utvikler for å kunne tilpasse seg godt, og for å kunne ha en positiv utvikling, selv under vanskelige forhold. Resiliens er en sum av ulike faktorer. Det består både av genetisk betingede forhold og av miljøskapte forhold (Kvello, 2012, s. 79).

Det er også avhengig av hvordan barnet selv bruker egenskapene sine, og hvordan barnet lærer av det. Det er derfor en prosess. Helgesen sin forklaring av resiliens er «Når barnets beskyttelsesfaktorer er så sterke at de forhindrer alvorlig problemutvikling, har barnet oppnådd resiliens» (Helgesen, 2017, s. 153). På en måte kan man forklare det som internaliserte beskyttelsesfaktorer. Samtidig, kan man ikke sammenligne resiliens med beskyttelsesfaktorer. Dette siden beskyttelsesfaktorer er variabler som oppstår og som man bruker i den gitte situasjonen, derimot er resiliens prosesser som utvikler seg hele tiden (Kvello, 2012, s. 79).

1.4 Oppgavens videre oppbygging

Videre er oppgaven delt opp i ulike kapitler, som vil være med på å besvare den gitte problemstillingen. Jeg vil først gjøre rede for ulik faglig kunnskap og teori, for så å forklare fremgangsmåten i oppgaven, ved å gjøre rede for hvilken metode jeg har benyttet meg av. Etterpå vil artiklene som oppgaven er basert på bli presentert, sammen med artiklens funn, basert på en tematisk analyse. Tilslutt vil artiklens funn bli drøftet sammen med ulik faglig kunnskap og teori. Dette for å kunne svare på oppgavens problemstilling, samtidig som å

kunne se problemstillingen i en helhetlig sammenheng. Oppgaven avsluttes med en konklusjon, som oppsummerer oppgaven sine viktigste resultater.

2.0 Faglig kunnskap og teoretisk referanseramme

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for ulike faglig kunnskap og teorier som jeg har tilegnet meg gjennom barnevernsstudiet. Dette er kunnskap som er relevant for å kunne svare på problemstillingen, og som vil kunne gi mening til funnene fra artiklene, som jeg vil presentere senere i oppgaven. Jeg vil først gjøre rede for litt av bakgrunnen rundt samlivsbrudd og jussen som følger med dette, etterfulgt av fagkunnskap og teorier som kommer til å bli benyttet senere i diskusjonskapitlet. Jeg har hovedsakelig tatt utgangspunkt i teori og fagkunnskap fra Helgesen (2017) og Kvello (2012), med et spesielt rettet fokus på konflikt, stress, Piaget sin teori om kognitiv utvikling, Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell og Banduras teori om modellering.

2.1 Juss

Ved samlivsbrudd hvor man skal fordele omsorgen av barn, er det gjerne en forventning om at foreldrene selv skal klare å finne løsninger og å lage avtaler vedrørende barnefordeling. Det er likevel pålagt at gifte og/eller samboende med barn under 16 år, skal møte til obligatorisk mekling når det oppstår samlivsbrudd etter ekteskapsloven § 26 og barneloven § 51 (Pettersen, 2018, s. 13). Ofte hender det at foreldrene av ulike årsaker ikke kommer til enighet. Det følger derfor en del lover og regler vedrørende barnefordeling. Disse lovene og reglene finner man hovedsakelig regulert i lov 8. april 1981 Nr. 7 om barn og foreldre (barnelova eller bl.). Reglene knyttet til samvær, samværsrett og hvor barnet skal bo, finner man først og fremst i kapittel 6 og 7 i barnelova.

2.12 Prinsippet om barnets beste

I alle avgjørelser, saker og spørsmål som involverer barn, skal prinsippet om barnets beste og barnets rett til å bli hørt ligge til grunn. At prinsippet skal tas hensyn til i saker som handler om samvær, blir regulert i bl. § 48. Barnets beste er et prinsipp som gir stort rom for skjønn. Dette siden alle parter i en sak kan ha ulike meninger om hva som er til det beste for barnet i den gitte situasjonen. For eksempel vil hva man vektlegger når man vurderer barnets beste, være avhengig av hvilken rolle man har i situasjonen. Foreldre og sosialarbeidere vil gjerne ha en helt annen oppfatning om hva som er til det beste for barnet, enn det barnet selv vil. Derfor skal man også vektlegge barnets egen stemme i saker som handler om barnets egen situasjon. Det omtales som barnets rett til å bli hørt, og reguleres etter bl. § 31, Grl. § 104, og bk. Art. 9 nr. 2 og art. 12. I bl. § 31 nevnes også noe om når og hvor mye vekt barnets

meninger skal vektlegges ut i fra barnets alder. Det blir nevnt at barn skal høres fra de er 7 år gamle. Likevel, skal man alltid gjøre en vurdering om et yngre barn er i stand til å ta stilling og til å forstå spørsmål som blir spurt, og barn under 7 år skal derfor også høres (Stråtveit & Herskind, 2021, s. 139).

2.2 Høykonflikt

Jeg gjorde tidligere rede for hvilken forklaring av begrepet høykonflikt jeg kommer til å benytte meg av i oppgaven. Videre vil jeg utdype om hva en høykonflikt innebærer.

Helgesen beskriver konflikter ut ifra et perspektiv om at de kan betraktes som en drivkraft for forandring (Helgesen, 2017, s. 292). Tar man utgangspunkt i perspektivet hans, er konflikter med andre ord nødvendige og uunngåelige i et dynamisk liv. Graden av konflikten derimot, trenger ikke nødvendigvis å være høy for at en endring skal kunne skje. At en konflikt eskalerer til å bli en høykonflikt, skyldes gjerne partenes sosiale kompetanse, tidligere erfaringer og personlige egenskaper.

Glasls konflikttrapp er en god måte for å kunne forklare høykonflikters grad på.

Konflikttrappen hans er i utgangspunktet delt inn i 9 ulike nivå som beskriver hvordan en konflikt eskalerer, men det er også laget ulike forenklete versjoner av trappen (Ringereide, 2021). I følge konflikttrappen, vil det bli vanskeligere å løse konflikten, jo høyere konfliktnivået blir. Havner konflikten på et av de høyeste trappetrinnene, vil konflikten i følge Glasl låses, og det vil være en stor sjanse for at den ikke vil kunne løses. For eksempel blir det beskrevet at fra nivå 7 og oppover vil det ikke kunne finnes noen løsning som inkluderer begge parter. Han beskriver at det tilslutt vil være en fastlåst krig mellom partene, med et veldig høyt konfliktnivå (Ringereide, 2021).

I konflikter foreligger det gjerne et mål om å vinne eller om å oppnå en fordel. For å kunne få et overtak i konflikten, eller for å kunne få en bekreftelse på at man har rett, trekker ofte høykonfliktpar andre personer inn i konflikten. Dette kalles for triangulering, og går ut på at en, eller begge personene i konflikten, prøver å få en tredjepart på sin side. Det kan gjøres ved å klage eller ved baksnakke om partneren sin, eller ved å spørre personen om råd (Helland & Borren, 2015, s. 30). Det som kan være problematisk, er at det ofte er barn som blir dratt inn som denne tredjepersonen. I familier med høykonflikt, vil ofte foreldrene være mer opptatt av

seg selv og sine egne behov, til å kunne beskytte barna mot den pågående konflikten og følgene det kan ha.

2.3 Stressorer

Stress er et ord som blir brukt daglig, og som mange legger ulik mening i. En stressor er i følge Helgesen «all påvirkning som skaper uro, engstelse eller annet tydelig ubehag hos oss» (Helgesen, 2017, s. 210). Det er derfor et ganske vidt begrep, med få begrensninger. Eksempel på ulike stressorer man kan utsettes for i dagliglivet er å stå i kø i trafikk, eksamenspress, høyt støynivå eller store familiekonflikter. Helgesen beskriver at man kan velge å unngå noen stressorer, mens andre kan vi ikke kontrollere å bli utsatt for. I følge han kan vår reaksjon på stressorer bestå av både kognitive, emosjonelle, fysiologiske og atferdsmessige komponenter. Intensiteten og alvorlighetsgraden på en stressor, vil i følge Helgesen variere (Helgesen, 2017, s. 211). Stressorer som er intense og som varer over lengre tid, vil også medføre større virkninger for de som rammes.

Helgesen forklarer at stressorer må sees i en helhetlig sammenheng. Med dette mener han at det er ulike faktorer som er med på å bestemme hvor mye man blir påvirket av gitte stressorer (Helgesen, 2017, s. 211). Persepsjonen vår er blant annet med på å påvirke tolkningen vår av ulike stressfaktorer. Persepsjon går ut på at man umiddelbart vil tillegge mening til sanseinntrykk. Den er påvirket av forforståelsen vår, og avspeiler derfor ikke nødvendigvis virkeligheten, men personens oppfatning av virkeligheten. Det er derfor en subjektiv prosess, som handler om å finne en helhetlig mening på en rask og effektiv måte (Helgesen, 2017, s. 44-45). På samme måte vil hver enkelt person sine subjektive opplevelser og erfaringer også påvirke hvor mye effekt en stressor har. Derfor kan en person oppleve mye stress av en situasjon, mens en annen person kan ha en helt annen tolkning av situasjonen. Gjerne fordi personen har opplevd lignende stressfaktorer tidligere (Helgesen, 2017, s. 211).

Stressorer kan altså føre til ulike konsekvenser for en person. De kan i verstefall føre til ulike helseskader og redusert livskvalitet (Helgesen, 2017, s. 211).

2.4 Piagets teori om kognitiv utvikling

Mange teoretikere deler barnets utvikling inn i ulike aldersbestemte stadier eller utviklingsperioder. Stadiene skal gjennomgå i en bestemt rekkefølge, der utfallet av stadiene

vil ha stor påvirkning på barnets utvikling (Sommer, 2014, s. 40). Selv om det finnes mange ulike stadieteorier, samtidig som kritikk av de ulike teoriene, har jeg i denne oppgaven valgt å benytte meg av Piaget sin teori om barns kognitive utvikling. Jeg valgte denne bestemte teorien, ettersom den er relevant for oppgavens problemstilling. Stadieteorien til Piaget er oppdelt i 4 ulike stadier basert på barnets alder. Han påstår at visse funksjoner er aldersbestemte, og ikke mulige å utføre utenom det aldersbestemte nivået (Helgesen, 2017, s. 164). Funksjonen han er opptatt av i sin teori, er evnen til å utføre logiske tankeoperasjoner. De ulike nivåene i teorien, beskriver derfor hvilke muligheter og hvilke begrensninger til logisk tenkning et barn vil kunne ha basert på alderen sin (Helgesen, 2017, s.164).

2.5 Bronfenbrenner om økologiske overganger

Bronfenbrenner sin utviklingsøkologiske modell legger vekt på hvordan ulike miljøer rundt barnet er med på å forme og påvirke det, samtidig som at barnet selv er med på å påvirke strukturene rundt seg selv. Modellen er delt opp i 4 miljøer som står i et gjensidig påvirkningsforhold til hverandre (Kvillo, 2012, s. 66).

I teorien sin bruker Bronfenbrenner begrepet økologiske overganger for å beskrive når endringer oppstår i blant annet barnets arenaer, status eller rolle (Kvillo, 2012, s. 68). Slike endringer kan føre til positiv utvikling i form av nye erfaringer, som for eksempel å forme nye relasjoner. Likevel, kan slike endringer også ha negative utfall for barnets utvikling. Det kan ha et negativt utfall dersom barnet ikke er i stand til å tilpasse seg endringene. Den økologiske overgangen kan da fungere utviklingshemmende for barnet (Kvillo, 2012, s. 68).

Bronfenbrenner beskriver to viktige forutsetninger for at en økologisk overgang skal kunne være vellykket: Den ene forutsetningen er at barnet må bli godt forberedt på endringen og at omsorgspersoner rundt barnet må samarbeide på tvers av mikrosystemene. Den andre forutsetningen er at barnet selv forstår hva som kreves av det, og at det utvikler kompetansen som kreves for å kunne tilpasse seg endringen (Kvillo, 2012, s. 69).

2.6 Modellering

Bandura sin sosialkognitiv teori, tar for seg begrepet modellering, og om hvordan man lærer gjennom å observere andre mennesker. Han har et spesielt fokus på hvordan signifikante andre fungerer som modeller for et barn. Han legger vekt på at foreldrene til barnet, vil ha størst betydning som modeller (Helgesen, 2017, s. 108). I teorien sin, er han opptatt av

hvordan modellering kan ha negativ effekt på barn. For å utforske dette nærmere, gjennomførte han et eksperiment på barns modellering av aggressiv atferd. Eksperimentet viste at barn som observerer aggressive voksne modeller, vil ha økt aggressiv atferd selv (Helgesen, 2017, s. 351). Det kan føre til at barnet vil ta i bruk atferden den observerer på et senere tidspunkt dersom det havner i lignende situasjoner selv.

Bandura sin teori, viser hvor stor påvirkning foreldre vil ha på barns sosiale læring. Det er likevel flere faktorer som er med på å påvirke læring gjennom observasjon av andre. For eksempel er det avhengig av hvor lenge, i hvilken grad, og hvem barnet er sammen med når det eksponeres for den gitte atferden (Helgesen, 2017, 108). Det kan diskuteres om barnet speiler atferden som et engangstilfelle der og da, eller om barnet gjentar atferden og internaliserer atferden til sin egen.

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Når man skal skrive en forskningsoppgave, velger man først hvilken metode man skal bruke. I følge Rienecker og Jørgensen er «en vitenskapelig metode en systematisk fremgangsmåte». At den vitenskapelige metoden er systematisk, vil si at det er en bestemt måte å gjennomføre den på. Metode kan derfor forklares som en detaljert oppskrift på hvordan man finner frem til resultatet i en oppgave. Det skal gjøres på en slik måte at dersom leseren av oppgaven ønsker å gjennomføre samme undersøkelse, vil leseren komme frem til det samme resultatet som forfatteren (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 187).

Metodevalget baseres blant annet på formålet med oppgaven. Det vil si at spørsmålet eller problemformuleringen er med på å bestemme metoden man skal anvende (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 200). Dette siden noen metoder vil være mer gunstige enn andre for å kunne finne svar på det problemstillingen spør etter. For eksempel vil det ikke være gunstig å velge kvalitativ metode med intervju i en bacheloroppgave dersom informantene i den gitte oppgaven måtte ha vært barn under 18 år. Dette siden det ikke er tillatt å intervju barn under 18 år. Det er også andre faktorer som er avgjørende for valget av metode, som blant annet tid, omfang og ressurser (Stuvøy, Tøndel & Tjora, 2021, s. 140).

Å velge metode er et subjektivt valg, og valget er derfor også påvirket av hvilken metode forskeren er tryggest på, samt har mest kunnskap og erfaring om. Det er derfor viktig å begrunne hvorfor man har valgt en metode overfor en annen. Samtidig, er det ikke nødvendigvis slik at metoden er kvalitetssikker. Det kan være ulike faktorer som påvirker metoden slik at man ikke alltid får det resultatet man ønsker i en undersøkelse. Derfor bør man drøfte og kritisere mulige svakheter som kan ha hatt innvirkning på gjennomførelsen av metoden man har valgt (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 196).

3.2 Litteraturstudie som metode

Forskningsmetoden jeg har valgt å bruke i denne oppgaven er litteraturstudie. Et litteraturstudie tar utgangspunkt i allerede eksisterende litteratur om et tema innenfor et bestemt fagfelt (Stuvøy, Tjora & Tøndel, 2021, s. 140). Det finnes mange bøker, undersøkelser og forskning om ulike emner innenfor sosialfaget. Derfor må man først gjøre et omfattende søk etter relevant data, for så å tolke og analysere det (Aveyard, 2019, s. 2). Ved å

sammenligne og å hente inn kunnskap og informasjon fra flere artikler, vil man som leser av studien kunne få en oversikt over all tilgjengelig forskning innenfor et spesifikt område, uten å måtte lese samtlige artikler først. Samtidig som man analyserer og tolker dataen som blir samlet inn, vil et litteraturstudie også innebære å legge mening i dataen og å sette det inn i en større sammenheng.

I min oppgave vil jeg prøve å gi en oversikt over litteratur som omfatter familiekonflikter som er preget av høykonflikt, og jeg har derfor valgt å bruke litteraturstudie som metode. Jeg valgte denne metoden da jeg mener at den passer best til å kunne belyse alle deler av problemstillingen min. Dersom jeg hadde valgt kvalitativ eller kvantitativ metode, ville oppgaven ha fått et annet synspunkt og problemstillingen måtte sannsynligvis ha blitt justert på. Ved å velge kvalitativ metode kunne jeg ha fått førstehåndsinformasjon om det jeg skal undersøke gjennom for eksempel intervju, noe som kunne ha gitt dypere innsikt og kunnskap om temaet. Samtidig kunne det ha vært vanskelig å komme i kontakt med informantene, i tillegg til at jeg ikke kunne ha intervjuet barn. Ved å velge kvantitativ metode kunne jeg ha fått en oversikt over utbredelse og hyppighet av det valgte temaet i form av statistikk. Likevel, ville jeg ikke gjennom kvantitativ metode, hatt muligheten til å belyse opplevelser.

Hensikten med å velge litteraturstudie som metode i denne oppgaven, var å kunne få kunnskap og informasjon fra flere sider og perspektiver. Det finnes en del litteratur om familiekonflikter generelt, men nokså lite litteratur som handler om hvordan de nevnte konfliktene påvirker barn. Artiklene og litteraturen som løftes frem i denne oppgaven, har hovedsakelig fokus på hvordan familiekonflikter får følger for barns helse og utvikling. Artiklene belyser ulike perspektiver på situasjonen fra blant annet kommunale ansatte i sosialtjenester, foreldre og barn. Studiene i artiklene har hatt god tid og mye ressurser, som fører til at de har hatt muligheten til å undersøke et større kvantum informanter, samtidig som å gå mer i dybden, enn det jeg ville hatt muligheten til.

3.3 Datainnsamling

Jeg startet å søke etter artikler allerede i oktober/november 2021 for å kunne bestemme tema og problemstilling til oppgaven. Dette var også for å kunne se om det eksisterte nok litteratur om emnene som jeg hadde interesse i å skrive om. Søket etter litteratur og data til oppgaven

ble gjennomført i databasen Oria i en periode fra begynnelsen av januar til slutten av mars 2022.

I starten ønsket jeg å forske på familiekonflikter som samværssabotasje og foreldrefremmedgjøring, og på hvordan slike konflikter påvirker barn. Jeg foretok derfor først noen enkeltsøk og benyttet meg av søkeord som blant annet «samvær», «samværssabotasje», «foreldrefremmedgjøring», «familiekonflikter», o.l. Det dukket opp noe relevant forskning på de nevnte søkeordene. Likevel, viste det seg da jeg startet å lese noen av artiklene, at de fokuserte på hvordan konfliktene påvirker og får konsekvenser for foreldre, og ikke for barn. Etter mange søk, vurderte jeg derfor at det ikke fantes nok eksisterende litteratur om hvilke konsekvenser samværssabotasje og foreldrefremmedgjøring har for barn, til å kunne ha det som problemstilling i oppgaven. Jeg valgte derfor å endre på problemstillingen min og foretok nye søk, med nye søkeord. I de nye søkene benyttet jeg meg også av noen inklusjons- og eksklusjonskriterier.

3.31 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons og eksklusjonskriterier vil si faktorer som man ønsker at en artikkel skal inneholde eller ikke inneholde ved gjennomføring av et litteratursøk (Aveyard, 2019, s. 75). Slike kriterier fungerer som et filter for å kunne filtrere ut uønsket litteratur. Dette siden man ofte i begynnelsen av et litteratursøk kan få utallig mange treff på søkeordene man benytter seg av. Derfor valgte jeg å benytte meg av ulike inklusjons- og eksklusjonskriterier når jeg gjennomførte litteratursøkene til oppgaven min.

Jeg hadde noen felles kriterier for alle søkene jeg gjennomførte. Et av inklusjonskriteriene jeg benyttet meg av, var at jeg ønsket forskningsartikler basert på kvalitativ metode. Dette siden jeg skulle forske på hvordan høykonflikter mellom foreldre etter samlivsbrudd påvirker og får konsekvenser for barn, og ønsket derfor litteratur som inkluderte opplevelser og erfaringer. Med tanke på at kvalitative undersøkelser ofte benytter seg av ulike former for intervju, ville jeg da kunne få et slikt perspektiv på oppgaven basert på opplevelser og erfaringer.

De andre kriteriene jeg valgte å bruke for å avgrense søkene mine, var basert på retningslinjene fra UIS bacheloroppgaveskriving. Derfor valgte jeg å avgrense søkene til å bare inkludere fagfelleurdert tidsskrifter eller vitenskapelige publikasjoner, i et tidsrom på 5 år (2017 – 2022).

Etter søkene jeg gjennomførte, endte jeg opp med 3 artikler som utgangspunkt for drøftingen i oppgaven min. For å finne de to første artiklene, benyttet jeg meg av databasen «Oria» og av funksjonen «avansert søk». Jeg kombinerte søkeordene «foreldrekonflikter» OG «konsekvenser». Søket gav et resultat på 13 artikler, hvor jeg vurderte at 2 av artiklene var relevant for problemstillingen. Artiklene jeg valgte å anvende fra søket var:

1. For det er jo alvorlige saker – barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter (Sudland & Neumann, 2021).
2. Fastlåste foreldrekonflikter – en analyse av familierapeuters skjønnsutøvelse i saker med høykonflikt (Heggdalsvik, 2020).

Artikkel 3 fant jeg gjennom det som omtales som et «snøballsøk» eller et «kjedesøk» (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 119). Det vil si at jeg fant artikkelen via en annen artikkel sin litteraturliste. Når jeg leste gjennom artikkelen til Sudland og Neumann (2021), oppdaget jeg en referanse som virket interessant og relevant for oppgaven. Jeg gjorde et søk etter artikkelen, leste gjennom den og oppdaget at den inneholdt alle kriteriene som jeg ønsket til oppgaven. Artikkelen jeg valgte å anvende var:

3. Det er klart att barnen blir lidande: om barns mående når foraldrar ar i vardnandstvist (Bergman & Rejmer, 2017).

3.4 Datainnsamling og analyse

For å analysere og for å kunne få en oversikt over de valgte artiklene, brukte jeg en oversiktstabell, i tillegg til å gjøre en tematisk analyse. Jeg valgte å benytte meg av Tjora sin metode når jeg skulle gjennomføre den tematiske analysen. I følge Tjora handler en tematisk analyse om å «forsøke å identifisere sosiale fenomener som er interessante på tvers av studiens informanter» (Tjora, 2021, s. 242). Det vil si at selv om ulike kvalitative studier og undersøkelser forsker på informanter gjennom intervju, er det ikke alltid informantene i seg selv man er interesserte i, men det som informantene formidler gjennom meninger, opplevelser og erfaringer. I følge Tjora er man ofte i en tematisk analyse opptatt av det samfunnsmessige aspektet ved informasjonen man får fra informantene (Tjora, 2021, s. 242).

For å gjennomføre en tematisk analyse i min oppgave, analyserte jeg først artiklene hver for seg. Det gjorde jeg ved å først lese gjennom artikkelen og å notere og å identifisere de

viktigste og mest sentrale funnene i studien. Deretter leste jeg gjennom notatene, og filtrerte ut de største og mest relevante temaene fra funnene. Etter å ha identifisert de mest sentrale temaene i hver artikkel, sammenlignet jeg de med hverandre, for å se om det var noen temaer som gikk igjen på tvers av artiklene. Fra analysen endte jeg opp med 8 temaer som vil bli presentert i kapittel 5.

Tabell 1:

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter	Sentrale tema
Sudland & Neuman, 2021	For det er jo alvorlige saker – barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter.	Utforske hvordan barnevernsarbeidere undersøker og vurderer bekymringer knyttet til barn som lever med foreldrenes konflikter.	Kvalitativ metode: fokusgruppe- og individuelle intervjuer.	31 barnevernsarbeidere	Høykonflikt, varighet, lojalitetskonflikter, konsekvenser for psykisk helse, emosjonelle og sosiale konsekvenser, skoleproblemer
Bergman & Rejmer, 2017	Det er klart at barnen blir lidende: om barns mående når foraldrene er i vardnandstvist.	Sette lys på svenske barn sin helse i høykonfliktssaker.	Kvalitativ metode: dokumentanalyse av tingrettssaker og intervju.	Foreldre i høykonflikt og barn (2-17 år) med foreldre i høykonflikt.	Varighet, alder, emosjonelle og sosiale konsekvenser, psykisk helse, skoleproblemer, somatiske symptomer
Heggdal, 2020	Fastlåste foreldrekonflikter – en analyse av familierapeuters skjønnsette i saker med høykonflikt.	Utforske hvordan familierapeuter bruker skjønn for å vurdere to barns omsorgssituasjon i en familie preget av høykonflikt.	Kvalitativ metode: digital undersøkelse/intervju med utgangspunkt i konstruerte vignetter.	115 ansatte ved ulike familievernkontorer i Norge.	Varighet, psykisk helse, ansvar og skyld,

3.5 Kildekritikk/troverdighet

I en bacheloroppgave velger man ut artikler og fagstoff til forskningen på egenhånd. Dersom man ønsker å skrive en god oppgave, blir en nødt til å stille seg kritisk til kildene man velger, og sikre seg at det finnes en viss reliabilitet ved dem. Reliabilitet handler om pålitelighet, som vil si om man kan stole på innholdet i artiklene. I følge Rienecker & Jørgensen er ikke nødvendigvis en kilde feilfri selv om den er fagfelleverdert eller representert i høyt respekterte baser (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 126). Det er derfor viktig å vurdere kildens relevans, hensikt og kvalitet før man anvender den. Samtidig, bør man alltid begrunne hvorfor man har valgt den gitte litteraturen. Dette for å sikre at det finnes en viss reliabilitet ved ens egen oppgave.

I denne oppgaven har jeg gjennom grundige søk, og ved bruk av ulike inklusjons- og eksklusjonskriterier, kommet frem til 3 artikler. Artiklene har blitt brukt for å kunne belyse problemstillingen min. For å kunne komme frem til de valgte artiklene, var jeg kildekritisk på ulike måter. Jeg valgte bare artikler som var fagfelleverdert eller publisert i vitenskapelige publikasjoner. Det var viktig at artiklene hadde en relevans for problemstillingen min, og at de inkluderte et barneperspektiv.

Jeg har i drøftingskapitlet brukt ulike utsagn fra informanter fra artiklene. Artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017) er skrevet på svensk, og jeg har i den forbindelse valgt å oversette utsagnene fra artikkelen til norsk. Det medfører en risiko for at utsagnene kan vike noe fra hvordan de originalt var uttalt. Jeg valgte likevel å gjøre dette med tanke på at min egen oppgave er skrevet på norsk, og for at man som leser lettere skal kunne forstå utsagnene. Det har blitt gjort rede for hvilke utsagn som er oversatt fra norsk til svensk i utsagnets kildehenvisning.

Jeg har også tatt med et utvalg av ulike teorier og fagbegreper i oppgaven. Det finnes utallig mange forskjellige teorier og fagkunnskap jeg kunne ha benyttet i denne oppgaven. Likevel, måtte jeg begrense valget til å innebære et par teorier på grunn av oppgavens omfang, og for å kunne få en god og oversiktlig struktur på oppgaven. Min forforståelse var begrenset av de teoriene som har vært inkludert i pensum på studiet mitt. Jeg hadde muligheten til å utvide horisonten min ved å lete etter ny kunnskap, men valgte å holde meg til det som jeg hadde

kjennskap til. Dette valgte jeg siden jeg i forkant av skrivingen, allerede hadde en ide om ulike kunnskaper som ville være relevante for oppgaven. Teoriene har derfor blitt valgt på bakgrunn av min egen kompetanse og kunnskap, og med utgangspunkt i hva jeg har lært under utdanningen min. Noe av kunnskapen ble valgt ut i forkant av oppgaven, annet ble valgt underveis som jeg leste artiklene og analyserte funnene.

3.6 Ethiske overveielser

Forskningsetikk består av et sett med normer for hvordan man skal forske på en forsvarlig måte (Stuvøy, et. Al. 2021, s. 96). Videre vil jeg gjøre rede for hvordan jeg har sørget for at oppgaven min følger et forskningsetisk prinsipp. Jeg har i oppgaven min benyttet meg av 3 vitenskapelige artikler basert på kvalitativ metode. I alle artiklene har det blitt samlet inn informasjon fra ulike informanter. En del av forskningsetikken, er at informantenes personvern skal ivaretas. Dette gjøres ved å sørge for at taushetsplikt holdes, at de informantene som ønsker å være anonyme får muligheten til det, at informantene blir tilstrekkelig informert om studien og at de samtykker (Dalland, 2020, s. 236). Selv om jeg ikke har samlet inn personopplysninger selv, har jeg sjekket og sørget for at alle studiene har overholdt de nevnte kriteriene.

I tillegg til å sørge for at artiklene som har blitt brukt i oppgaven har fulgt forskningsetiske normer, har jeg også hatt et fokus på at min egen forskning skal følge det samme prinsippet. Det har jeg gjort ved å føre riktige kildehenvisninger underveis i oppgaven, som gir et grunnlag for at oppgaven er etterprøvable (Stuvøy, et. Al. 2021, s. 97). Jeg har også reflektert over egne subjektive holdninger og meninger både i forkant av, og underveis i forskningen. Det gjorde jeg bevisst for å sørge for at oppgaven holder seg saklig og for at resultatet skal være minst mulig påvirket av meg som forfatter.

4.0 Sammendrag av artiklene

4.1 Presentasjon av artiklene

Forskningsartikkel 1)

«For det er jo alvorlige saker – barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter.» Skrevet av Cecilie Sudland og Cecilie Basberg Neumann.

Sammendrag:

Første artikkel handler om å undersøke hvordan barnevernsarbeidere håndterer og vurderer barnets situasjon i saker med fastlåste foreldrekonflikter. Innsamling av data ble gjort ved å intervju 31 barnevernsarbeidere, både individuelt og i fokusgrupper, om deres møter med slike familier. Funnene i artikkelen viste at flertallet av informantene uttrykket alvorlige bekymringer rettet mot barn som lever med foreldrenes konflikter, og at det kan medføre en rekke risikofaktorer for barnet. Eksempel på høykonflikt som beskrives i artikkelen er episoder fortalt fra barnevernsarbeiderne der barna var vitne til hat, sinne og krangler mellom foreldrene sine.

Forskningsartikkel 2)

«Fastlåste foreldrekonflikter – en analyse av familieterapeuters skjønnsutøvelse i saker med høykonflikt.» Skrevet av Inger Kristin Heggdalsvik.

Sammendrag:

Denne artikkelen handler om å utforske hvordan familieterapeuter vurderer to barns omsorgssituasjon i en familie med høyt konfliktnivå mellom foreldrene. Dette ble gjort ved å intervju 115 ansatte ved ulike familievernkontor i Norge, med utgangspunkt i konstruerte vignetter. Funnene i artikkelen viste at 74% av informantene vurderte risikoen for barnas omsorgssituasjon i vignettene som høy. I kategorien «konsekvenser for barna», uttrykte 47 familieterapeuter bekymring for at foreldrenes konflikt kunne gi negative følger for barnas helse og utvikling. Eksempel på høykonflikt som beskrives i artikkelen er bekymring fra informantene for at barna blir utsatt for fiendtlighet av og mellom foreldrene ved at de blir utsatt for trusler.

Forskningsartikkel 3)

«Det er klart at barnen blir lidende: om barns mående når foraldrar er i vardnandstvist.»

Skrevet av Ann-Sofie Bergmann og Annika Rejmer.

Sammendrag:

Artikkelen til Bergmann og Rejmer handler om å fremheve svenske barn sin helse i forbindelse med høyintensive omsorgsfordelingssaker, og å knytte resultatene til internasjonal forskning. Dette ble gjort ved å intervju 43 foreldre i høykonflikt, og ved en dokumentanalyse av 33 tingrettssaker der foreldrene hadde et høyt konfliktnivå. Funnene i artikkelen viste at 60% av barna fra tingrettssakene hadde helseproblemer som følge av foreldrenes konfliktnivå. Studien skiller mellom indre-, ytre- og fysiske problemer når konsekvensene for barns helse omtales. Likevel, viser også studien at barna kan ha ulike kombinasjoner av de ulike problemene. Fra studien vises det også til tilfeller der barna klarer seg bra på tross av foreldrenes konflikter. Det vises da spesielt til yngre barn som ikke går på skole. Det blir også trukket frem at barn ikke har vist tegn på problemer i situasjoner der foreldrene har oppsøkt profesjonell hjelp.

4.2 Likheter og forskjeller mellom artiklene

Alle artiklene som har blitt brukt i denne oppgaven er fagfelleverdert eller fra vitenskapelig publikasjon. Målgruppen som det ble forsket på i artiklene varierer. Noen målgrupper var barn med foreldre i høykonflikt, noen var foreldre selv, og andre var ansatte i kommunale sosialtjenester. Studienes geografiske gjennomførelse varierte, og de ble derfor også skrevet på ulike språk. Studiene hadde likevel tilfelles at de alle ble gjennomført i Skandinavia. Mange av temaene som har blitt funnet, går på tvers av artiklene, og artiklene forsker noenlunde på samme tema.

En ulikhet mellom artiklene, er at artiklene til Sudland og Neumann (2021), og til Bergmann og Rejmer (2017), presenterer funn som omhandler mange ulike omsorgssituasjoner i familier med høykonflikt. Dette gjør at de får mange ulike tema i funnene sine. Derimot, forsker Heggdalsvik (2020) på informantene sine med utgangspunkt i en konstruert vignett, der hun har beskrevet omsorgssituasjonen til bare en familie. Variasjonen på tema er derfor større i de to første artiklene, ettersom Heggdalsvik (2020) på en måte allerede har bestemt temaene ut i fra vignetten i artikkelen. Man får derfor ikke uttalelser eller funn om for eksempel skole, emosjonelle og sosiale vansker hos barna eller lignende i artikkelen, siden dette ikke nevnes i

vignetten. De to første artiklene har derfor et mer helhetlig perspektiv på barnas situasjon, enn det artikkelen til Heggdalsvik (2020) har.

Bergmann og Rejmer (2017) er den eneste artikkelen som inkluderer opplevelser direkte fra barn. Heggdalsvik (2020) og Sudland og Neumann (2021) har derimot forsket på opplevelser og meninger fra voksne som arbeider med barn. Deres funn er derfor preget av voksne sine observasjoner, erfaringer og meninger om barns situasjon, og ikke opplevelser fra barn direkte.

5.0 Resultater/funn

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for funnene fra artiklene basert på tema. Noen av funnene vil derfor bli presentert på tvers av artiklene. Funnene som blir presentert i dette kapitlet, vil bli brukt som utgangspunkt for oppgavens diskusjonskapittel.

Tema 1: Varighet

Det første temaet som presenteres er konfliktens varighet. Temaet ble funnet på tvers av alle artiklene, og jeg vil videre gjøre rede for hvilke funn som viser til dette temaet. I artikkelen til Sudland & Neumann (2021) var bekymringene fra informantene først og fremst knyttet til barn som lever med foreldrenes konflikter over lengre tid. Det ble blant annet diskutert frem blant barnevernsarbeiderne at konflikten anses å ha størst skadevirkning på barna dersom den har vart i mer enn 3-5 år (Sudland & Neumann, 2021, s. 10).

Lignende funn ser man i artikkelen til Heggdalsvik (2020). I kategorien «konfliktens varighet og nivå», vurderer 19 av informantene risikoen for barna som høy, grunnet konfliktens nivå og varighet. De nevner blant annet at det vil medføre store belastninger for barna dersom konflikten varer over lengre tid. Det blir vist til en 3 års grense, hvor informantene spesifikt beskriver konflikten som en «høykonflikt», siden den har vart mer enn 3 år (Heggdalsvik, 2020, s. 15). Studien til Bergmann & Rejmer (2017), viste at barn opplever å få større konsekvenser jo lengre de lever med foreldrenes konflikter. I 10 av 21 tingrettssaker hvor barna hadde ulike helseproblemer, hadde foreldrenes konflikt vart i mer enn 4 år (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 8).

Tema 2: Alder

Neste tema handler om barnas alder. Dette temaet ble nevnt som en risikofaktor i alle artiklene, men hovedsakelig funnet i artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017). Bergmann og Rejmer (2017) er den eneste artikkelen hvor barnas alder er oppgitt, noe som også kan være årsaken til at det er den eneste artikkelen som inneholder konkrete funn om barnas alder. I artikkelen fremgår det at flesteparten av barna som opplevde helseproblemer, oppga å være i skolealder. Et lignende mønster vises fra intervjuene med foreldre, der det hovedsakelig var foreldre som hadde barn i skolealder, som utrykte bekymring for barna sine (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4-7) .

Tema 3: Emosjonelle og sosiale konsekvenser

Det tredje temaet som omtales i artiklene, handler om emosjonelle og sosiale konsekvenser for barna. Temaet ble funnet i 2 av 3 artikler. Informantene til Sudland og Neumann (2021) forteller om observasjoner av barn som viste sinne og fortvilelse som en konsekvens av foreldrenes konflikter, og at det ofte kunne gå utover mennesker rundt barnet, som foreldrene, lærere og medelever (Sudland & Neumann, 2021, s. 8). Fra artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017), fremkommer det at noen barn viste ytre problemer som utagering og aggressivitet. Fra studien opptrer slike ytre symptomer hovedsakelig hos gutter fremfor jenter. Foreldre fra studien uttrykket også bekymring for indre problemer hos barna sine, som uro, redsel, utrygghet og nedstemthet (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4).

Tema 4: Konsekvenser for psykisk helse

Et annet tema som gikk igjen på tvers av alle 3 artiklene, var temaet «konsekvenser for psykisk helse». I artikkelen til Sudland og Neumann (2021), kommer det frem at som en følge av å være eksponert for foreldrenes vedvarende konflikter, utrykte et flertall av barnevernsarbeiderne at de var bekymret på grunn av et økt nivå av stress, press og frykt hos barna. Informantene formidlet at noen av barna viste symptomer på nedstemthet og mistriivsel, og at noen hadde utviklet depresjon eller angstproblematikk (Sudland & Neumann, 2021, s. 8). Familieterapeutene i artikkelen til Heggdalsvik (2020) uttrykte lignende bekymringer om at barna vil kjenne på mye indre stress og angst (Heggdalsvik, 2020, s. 11).

Noen foreldre i artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017) utrykte bekymring knyttet til barnas utvikling. De forklarte at barna deres ligger etter i utviklingen, at de var mer umodne enn andre barn, eller at de hadde gått tilbake i utviklingen. Fra tingrettssakene i artiklene, var de mest utbredte helseproblemene hos barna som levde med foreldre i høykonflikt blant annet angst, og mareritt (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4 og 6).

Tema 5: Lojalitetskonflikter

Et femte tema som viste seg igjen i artiklene, var at barna ofte havnet i lojalitetskonflikter mellom foreldrene sine. I artikkelen til Heggdalsvik (2020), begrunner informantene konflikten som høy fordi de uttaler at barna utsettes for ulike risikofaktorer som blant annet lojalitetskonflikt (Heggdalsvik, 2020, s. 11). Dette var også en gjenganger i informantenes beskrivelser i artikkelen til Sudland og Neumann (2021). De beskrev at barna kunne føle seg presset til å velge side mellom foreldrene og derfor ende opp i lojalitetskonflikter. Som en

konsekvens av konflikten, valgte flere barn en side av konflikten, som førte til at de tok avstand fra den andre forelderen. Informantene uttrykte bekymring rettet mot at det kan føre til tap av en viktig omsorgsperson i barnets oppvekst. Informantene nevner også at barna står i fare for å selv kunne oppleve problematiske samlivsforhold som voksne i fremtiden (Sudland & Neumann, 2021, s. 8).

Tema 6: Skoleproblemer

Barn fra to av artiklene viste problemer relatert til skole. Det sjette temaet som er valgt er derfor «skoleproblemer», og vises igjen i ulike funn fra artiklene. Fra informantene til Sudland og Neumann (2021), kommer det frem at flere barn hadde utviklet problemer relatert til skolen, som skolevegring og konsentrasjonsvansker (Sudland & Neumann, 2021, s. 8). Når Bergmann og Rejmer (2017), skal beskrive hvilke ytre problemer som kommer frem blant barna i studien, nevnes blant annet skoleproblemer som konsentrasjonsvansker, skulking og skolevegring (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 6).

Tema 7: Ansvar og skyld

En konsekvens som kom frem av å bli utsatt for foreldrenes konflikt, var en opplevelse av skyld og økt ansvar blant barna. Temaet «ansvar og skyld» ble funnet i Heggdalsvik (2020), og i Sudland og Neumann (2021). Det ble uttrykket bekymring blant informantene til Heggdalsvik (2020) for at barna utsettes for mer ansvar enn andre barn på deres alder. Risikoen som beskrives, er at de føler ansvar for å holde konfliktnivået mellom foreldrene nede. Informantene forteller at barna tar skade av å bli trukket inn i, og å leve i åpne konflikter mellom foreldrene, og at de kan kjenne på at de selv er årsaken til at foreldrene står i konflikt (Heggdalsvik, 2020, s.11).

Tema 8: Somatiske symptomer

I en av artiklene, kom det frem at barna kunne bli påvirket fysisk av foreldrenes konflikt. Det siste temaet som vil bli presentert er derfor «somatiske symptomer». I artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017), viste barn fra både tingrettssakene og fra intervju med foreldrene, somatiske problemer som vondt i mage og hode, allergi, feber som kommer og går hele tiden, vannlatning på nettene og søvnproblemer (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4).

6.0 Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg diskutere hvilke konsekvenser det kan ha for et barns helse og utvikling dersom det blir utsatt for familiekonflikter preget av høykonflikt. Jeg skal med andre ord diskutere problemstillingen min. Det skal jeg gjøre med utgangspunkt i funnene jeg har presentert fra de ulike forskningsartiklene, supplert med de ulike teoriene og fagkunnskap som jeg har valgt å anvende. Jeg vil først utdype noen faktorer som kan påvirke forekomsten av konsekvenser hos barn, etterfulgt av å diskutere konsekvensene. Jeg har valgt å dele temaene fra den tematiske analysen inn i tre hovedkategorier: Psykologiske-, fysiologiske-, og emosjonelle og sosiale konsekvenser. Det kan minne litt om inndelingen til Bergmann og Rejmer (2017), som delte funnene inn i indre-, ytre-, og fysiske problemer.

6.1 Faktorer som påvirker forekomsten av konsekvenser

Funn fra de ulike artiklene tyder på at det er visse risikofaktorer som kan være med på å bidra, og til å øke sannsynligheten for fremkomsten av konsekvenser hos barna. Jeg vil derfor gå inn på noen av faktorene som blir nevnt i artiklene. De valgte faktorene er varighet og alder.

6.11 Varighet

Dersom man ser tilbake på funnene om varighet fra alle artiklene, kan man se et mønster på at konfliktens varighet vil ha en betydelig påvirkning på om barna utvikler konsekvenser, hvilke konsekvenser de utvikler, og i hvor stor grad konsekvensene opptrer. Barnevernsarbeidere fra Sudland og Neumann (2021) diskuterer blant annet noe de har lært på en Kvello-samling, om at det finnes ulike føringer for konfliktens varighet. De blir da enige om at føringen var 3-5 år. Den ene informanten forklarer videre at «3-5 år er det, ja. Da kan man kanskje tenke at det handler om lite potensiale for endring hos en eller begge foreldrene» (Sudland & Neumann, 2021, s. 10). Gjennomsnittet fra funnene i artiklene, tyder på at foreldrenes konflikter kan anses å føre til størst risiko for barna dersom den har vart i 3 år eller mer.

Det som informanten fra Sudland og Neumann (2021) nevner om lite potensiale for endring hos foreldrene etter 3-5 år, støttes også opp av konflikttrappen til Glasl. Selv om trappen ikke nevner noen spesifikk tidsbegrensning, nevner den at det er svært liten sjanse for å ordne opp i konflikten når den når et visst nivå. Konfliktene fra artikkelen beskrives som høykonflikter, og havner derfor på nivået som beskrevet i Glasl sin konflikttrapp. Når Helgesen omtaler stressorer, nevner også han at man vil oppleve større konsekvenser jo lengre en stressor

opptrer (Helgesen, 2017, s. 211). Ettersom foreldrekonflikter ansees å være en stressfaktor for et barn, vil konfliktens varighet på bakgrunn av det Helgesen sier, være en stor risikofaktor for utvikling av konsekvenser.

6.12 Alder

Funn fra Bergmann og Rejmer (2017) viser at det hovedsakelig er barn i skolealder, altså fra 5 år og oppover, som blir mest påvirket av foreldrenes konflikter i form av ulike problemer.

Resultater fra artikkelen viser at de yngste barna som ikke går på skole, virker til å klare seg fint tross foreldrenes pågående konflikter (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4-7). Utsagn fra en forelder til en jente på 3 år er «Hun er en fullt frisk liten jente og hun har ingen anelse om hva som hender og skjer. Hun er bare tre år» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 7, egen oversettelse).

Årsaken til at det virker til å bare være barn i skolealder som blir påvirket, kan skyldes ulike faktorer. For eksempel ble det nevnt tidligere at konfliktens varighet vil ha en betydning for utvikling av konsekvenser. Selv om barn under 5-6 år i følge statistikken og utsagnene i artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017), viser få eller ingen tegn på å være påvirket av foreldrenes konflikter, er det med dette i bakhodet stor mulighet for at de vil utvikle symptomer etterhvert som de blir eldre, og dersom konflikten har vart lengre. Det er stor sannsynlighet for at et barn på for eksempel 10 år, har opplevd og stått i foreldrenes konflikter lengre enn et barn på 4 år. Det kan derfor være en sammenheng mellom barnets alder, og konfliktens varighet, når det kommer til utvikling av konsekvenser som en følge av foreldrenes konflikter.

En annen årsak til at de yngste barna fra artiklene ikke ser ut til å bli påvirket av foreldrenes konflikter, kan ha en sammenheng med hvor de ligger i utviklingen sin. I følge Helgesen er ikke hukommelsen til små barn tilstrekkelig utviklet (Helgesen, 2017, s. 48). På bakgrunn av den påstanden, kan man anta at barn som opplever foreldre i høykonflikt som små barn, ikke vil kunne huske foreldrenes konflikter senere i livet. Likevel, kan opplevelser sette spor på et barn selv om det ikke kan huske de spesifikke hendelsene, for eksempel gjennom implisitt hukommelse. Slik hukommelse handler om kunnskap man innehar, uten å være bevisst på hvor man har det fra (Helgesen, 2017, s. 50). Foreldrenes konflikt kan derfor også påvirke barnet negativt, selv om hukommelsen ikke er tilstrekkelig utviklet.

Persepsjon kan også være en årsak til at yngre barn ikke blir like påvirket av foreldrenes konflikter, som det eldre barn blir. Tidligere ble det nevnt at hvordan man opplever en situasjon, er påvirket av forforståelsen vår, og at man subjektivt vil tolke og legge mening i det man utsettes for (Helgesen, 2017, s. 44-45). Et yngre barn, vil ha mindre erfaringer enn et eldre barn, og de vil derfor kunne tolke en lik situasjon ulikt. Man kan for eksempel ta utgangspunkt i et søskenpar på 4 og 10 år. Selv om begge barna lever i samme hus og med de samme foreldrene, vil de oppleve foreldrenes konflikter på ulike måter på grunn av aldersforskjellen. Dette siden de vil ha ulik kapasitet til å kunne tolke det de opplever, og vil på bakgrunn av hvilket utviklingsstadium de er på, legge ulik mening i sanseintrykkene de utsettes for.

6.3 Psykologiske konsekvenser

Funn fra artiklene viser at foreldrenes konflikter i ulik grad, kan føre til ulike psykologiske konsekvenser for barna som blir eksponert for konflikten. Med psykologiske konsekvenser menes faktorer som vil kunne påvirke et barns psykiske helse. De psykiske konsekvensene som jeg har funnet i artiklene, og som jeg vil utdype om videre er regresjon og angst.

6.3.1 Regresjon

I artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017), beskriver noen av foreldrene at de opplevde at barna deres enten lå etter i utviklingen, at de var mer umodne enn andre barn på samme alder, eller at de gikk tilbake i utviklingen, som en konsekvens av foreldrenes konflikt (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 6). Utsagn fra en av foreldrene til en jente på 9 år var blant annet «Om jeg skal beskrive henne så er hun jo liksom, hun er veldig umoden, og hun har gått tilbake i utviklingen» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 6, egen oversettelse).

I følge Helgesen kalles det for regresjon, og er en form for ubevisst strategi for å takle vanskelige situasjoner (Helgesen, 2017, s. 76). Tidligere ble det vist til at utviklings teoretikere ofte deler barns utvikling inn i ulike stadier. Regresjon vil i den forbindelse handle om at et barn vender tilbake til et tidligere gjennomgått utviklingsstadium. Det oppstår ofte som reaksjon på en krise, og vil være lettest å legge merke til hos yngre og mer umodne barn (Malt, 2020). Likevel, er det ikke nødvendigvis en negativ form for regresjon, selv om et barn virker til å ligge etter i utviklingen. Alle barn utvikler seg i sitt eget tempo.

En av foreldrene fra Bergmann og Rejmer (2017) beskriver følgende: «Hun er nesten 5 år og hun bæsjer fortsatt i trusene sine og har det ikke bra. Hun kan ikke snakke tydelig, kan ikke konsentrere seg, så barnet har også fått kjent på det her ja» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 6, egen oversettelse). Tar man jenten sin alder i betraktning, kan man vurdere hvorvidt uhell som avføring i truse skyldes en reaksjon på foreldrenes konflikt, eller om det kan ansees som en forsinket og naturlig reaksjon på overgangen fra bleie til undertøy. Det samme kan man vurdere om vannlatningen på nettene som beskrevet tidligere.

Likevel, virker det til å være en sammenheng mellom foreldrenes høykonflikt, og utvikling av regresjon som konsekvens. Dette på bakgrunn av andre utsagn og av statistikk fra artikkelen til Bergmann & Rejmer (2017). Utsagnet fra forelderen til jente på 9 år som ble nevnt, viser gjerne en litt mer unaturlig form for regresjon med tanke på alderen hennes. Samtidig, vet man ikke om barna fra artikkelen har andre forhold til stede som kan bidra til utvikling av regresjon. For eksempel kan det å ha eller å få et yngre søsken, være en utløsende faktor for regresjon (Malt, 2020). Det er da en ubevisst strategi hos barna for å kunne konkurrere om oppmerksomhet. Regresjon må derfor vurderes ut i fra en helhetlig kontekst.

6.32 Angst

Helgesen påstår at «Stress påvirker også psykisk helse, og er en sterkt medvirkende risikofaktor ved en god del psykiske lidelser» (Helgesen, 2017, s. 215).

Angst var en annen konsekvens for barnets psykiske helse, som ble funnet på tvers av artiklene. I Bergmann og Rejmer (2017) vises funnet gjennom flere utsagn fra foreldre til barna. En forelder til en jente på 11 år uttrykket at «Hun har mye angst /.../ med tanke på hvordan det har vært mellom meg og faren deres så fikk hun veldig mye angst og gikk rundt her hjemme og sa at hun ville dø, hun ville bare dø, hun ville ikke leve lenger» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 5, egen oversettelse). I Heggdalsvik (2020) uttrykket familieterapeutene bekymringer rettet mot at de tror at barna vil kjenne på indre stress og angst, og at de hele tiden vil være i beredskap for foreldrenes sinne og krangling.

I følge Helgesen er angst en psykisk lidelse der hoved symptomet er irrasjonell frykt (Helgesen, 2017, s. 267). Frykten kan være knyttet til bestemte situasjoner og objekter, eller være knyttet til bekymringer over lengre perioder. Statistikk fra Bergmann og Rejmer (2017) viser at det mest utbredte helseproblemet blant barna fra tingrettssakene, var uro, redsel og

utrygghet (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 5). Barnevernsarbeidere fra Sudland og Neumann (2021) uttrykte også bekymringer for et økt nivå av blant annet frykt hos barna de arbeider med (Sudland & Neumann, 2021, s. 8). Frykten og redselen beskrevet i artiklene, kan derfor være tegn på utvikling av angst hos barna.

I følge Helgesen vil angst variere i omfang og styrke der panikkangst er en av de alvorligste formene for angstlidelse (Helgesen, 2017, s. 267). Et utsagn fra en av foreldrene i Bergmann og Rejmer (2017) var «Min datter som er 11 år har begynt å få panikkangst i ulike situasjoner» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 5, egen oversettelse). Helgesen beskriver at for at et panikkanfall skal kunne opptre, må barnet utsettes for svært sterk aktivisering, og at hele opplevelsen derfor kan være veldig skremmende (Helgesen, 2017, s. 267). Dersom panikkanfall opptrer ofte, kan det føre til at barnet vil begynne å unngå det som det assosierer med anfallene. Dersom det er foreldrenes konflikt som utløser panikkanfallene, kan det i verstefall føre til at barnet stenger seg selv inne, for å unngå foreldrene sine.

6.4 Fysiologiske konsekvenser

«Stresspåvirkning som er intens nok, særlig når den varer over lengre tid, kan virke inn på hele spekteret av somatiske symptomer, fra forkjølelse til kreft og hjerteinfarkt» (Helgesen, 2017, s. 214).

I følge Helgesen, har vi et fysiologisk reaksjonsmønster når vi utsettes for stress (Helgesen, 2017, s. 213). Dette siden kroppen vår prioriterer andre kroppslige funksjoner enn det den gjør til vanlig, når man utsettes for ulike stressfaktorer. Dette for å holde oss beredt. I noen tilfeller aktiviseres kroppen i en kort stund, i andre tilfeller er stresspåvirkningen mer langvarig, som vil gi økt risiko for å utvikle alvorlige helseplager (Helgesen, 2017, s. 230) I følge Nordanger og Braarud (2017), kan det føre til at man for eksempel får vondt i ulike muskler, man kan få konsentrasjonsvansker, problemer med følelsesregulering og utmattelsessymptomer (Nordanger & Braarud, 2017, s. 76).

Nevnte symptomer på grunn av stress, vises også igjen i funn fra artiklene. Funnene gikk blant annet ut på at foreldrene observerte, og at barna opplevde å ofte ha vondt i mage og hode, økt fremkomst av allergier, feber som kom og gikk hele tiden, og vannlatning på nettene (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 4). Et av utsagnene fra en forelder til en jente på 6 år

var blant annet: «Hun har jo veldig ofte vondt i magen, hodeverk og tisset på seg på natten, fått utbrudd og bitt seg selv» (Bergmann & Rejmer, 2017, s. 6, egen oversettelse). Som tidligere vist under kategorien «psykiske konsekvenser», opplevde barn som gikk tilbake i utviklingen også somatiske symptomer, som å bæsje på seg selv.

Noen barn fra artikkelen har altså utviklet ulike somatiske symptomer. Dette har de utviklet som en konsekvens av å bli utsatt for stresspåvirkning gjennom foreldrenes konflikter. Det er også ulike risikofaktorer til stede, som at konflikten er av intens grad på grunn av høyt støynivå, og at den varer over lengre tid. På bakgrunn av dette er det i følge fagkunnskapen vi har vært innom, en naturlig kroppslig reaksjon å oppleve ulike somatiske symptomer. Dersom konflikten avtar etter kort tid, vil mest sannsynlig de kroppslige reaksjonene også avta. De somatiske symptomene vil vare lengre, og være mer alvorlige, jo lengre kroppen opplever å være i beredskap (Helgesen, 2017, s. 214).

6.5 Sosiale og emosjonelle konsekvenser

Videre vil jeg utdype om noen sosiale og emosjonelle konsekvenser funnet fra forskningsartiklene. Sosiale og emosjonelle konsekvenser vil i denne sammenhengen innebære faktorer som kan påvirke et barn på et sosialt eller emosjonelt plan. Konsekvensene det vil bli drøftet om er skoleproblemer, lojalitetskonflikter, og ansvar og skyld.

6.5.1 Skoleproblemer

I både artikkelen til Sudland og Neumann (2021), og i artikkelen til Bergmann og Rejmer (2017), kommer det frem at flere barn har utviklet skoleproblemer som et resultat av foreldrenes høykonflikt. Problemene som nevnes fra begge artikler er skolevegring, konsentrasjonsvansker, og skulking. Barnevernsarbeidere fra Sudland og Neumann (2021) nevner også observasjon av barn som har vist uønsket atferd rettet mot lærere og medelever (Sudland & Neumann, 2021, s. 8). Et utsagn fra en av informatene er «Jeg har en sak hvor det er veldig alvorlig. Jeg vet ikke, men han (barnet) har utageringer, og sliter på grunn av konflikten. /.../ (Sudland og Neumann, 2021, s. 13).

Skolevegring og skulking kan gå negativt utover barnets sosialisering, ved at det ikke får like mye sosial kontakt med barn på samme alder, som det vil få i en skolehverdag.

Konsentrasjonsvansker kan gå utover barnets motivasjon og mestring, som kan ha et negativt

utfall for barnets utvikling. For eksempel vil mangel på konsentrasjon i en mattetime, føre til at barnet ikke får med seg det som læreren underviser. Etterhvert vil det bli vanskeligere for barnet å løse oppgavene, og barnet vil ikke oppleve at det mestrer faget. Mangel på mestringsfølelse kan i følge Helgesen føre til angst og frustrasjon (Helgesen, 2017, s. 95).

Funn fra artiklene beskriver observasjoner av ulike emosjoner hos barn som går på skole som sinne, fortvilelse, uro, nedstemthet og aggressivitet, og at det resulterer i ulike former for utagering. I følge Bronfenbrenner sitt økologiske systemperspektiv, forstås atferdsvansker hos et barn, som et resultat av ubalanse i miljøet rundt barnet, og ikke som egenskaper hos barnet selv (Kvello, 2012, s. 66). For et barn vil det at foreldrene går i fra hverandre, være en økologisk overgang i følge Bronfenbrenner. Tidligere ble det vist til at det er ulike forutsetninger som må være til stede for at den økologiske overgangen skal kunne ha et positivt utfall for barnet. Blant annet var en av forutsetningene at omsorgspersoner rundt barnet må forberede det godt på endringen. Likevel, vet vi fra tidligere i oppgaven at foreldre i høykonflikt ofte er mer opptatt av ens egen rolle i konflikten, enn de er på barnets rolle. Det er derfor stor sannsynlighet for at foreldrene ikke vil kunne forberede barnet godt nok på endringen, som i følge Bronfenbrenner kan ha negative følger på barnets utvikling (Kvello, 2012, s. 68).

6.52 Lojalitetskonflikt

En konsekvens av foreldrenes pågående konflikter, var at flere barn havnet i såkalte lojalitetskonflikter. En lojalitetskonflikt går ut på at et barn vil føle seg dratt mellom lojaliteten til to foreldre. Fra artiklene kommer dette frem gjennom blant annet bekymringer fra barnevernsarbeidere i Sudland og Neumann (2021). En informant beskriver at hun har sett foreldre sende barn frem og tilbake mellom en bom med bagasje, uten at foreldrene snakker sammen. En annen informant beskriver «I mange tilfeller blir barnet satt i midten der de må velge, men hvem er det som er i stand til å gjøre det? Det fører til at barnet holder med den ene og velger bort den andre» (Sudland & Neumann, 2021, s.8).

Lojalitetskonflikten førte i følge informantene til Sudland og Neumann (2021) til at flere barn valgte en side av konflikten, og mistet derfor en viktig omsorgsperson. I følge Ames (2021) kalles det for foreldrefremmedgjøring og kan få store følger for barnet (Ames, 2021, s. 29). Det ble tidligere nevnt at fenomenet med å involvere andre parter i konflikter, kalles for

triangulering. Lojalitetskonflikter vil oppstå dersom begge foreldrene triangulerer barnet inn i konflikten.

Informanter fra Sudland og Neumann (2021) nevner at barn som opplever og står i foreldrenes høykonflikt, står i fare for å selv oppleve slike problematiske forhold som voksne. Dette støtter Banduras sosialkognitive teori, med at barn vil lære atferd gjennom å observere voksne rollemodeller (Helgesen, 2017, s. 108). Når foreldrene blander barna inn ved bruk av triangulering, og når barna observerer isfronter mellom foreldrene på grunn av lojalitetskonflikter, kan det på bakgrunn av teorien til Bandura føre til at barna lærer denne formen for konflikthåndtering selv (Helgesen, 2017, s. 108). Likevel, kan de i følge Bandura unngå å havne i det samme mønsteret som foreldrene. En beskyttende faktor i slike situasjoner, vil være dersom barnet lærer andre og sunnere strategier for konflikthåndtering av andre rollemodeller, som for eksempel av lærere og av andre barn.

6.53 Ansvar og skyld

Noen emosjonelle belastninger for barna som ble vist i funnene fra artiklene, var en økt opplevelse av ansvar og å kjenne på skyldfølelse.

Både barnevernsarbeidere fra Sudland og Neumann (2021), og familierapeuter fra Heggdalsvik (2020), uttrykker bekymringer rettet mot at barn som blir blandet inn i foreldrenes høykonflikt, vil få ansvar som barn ikke skal ha. I Heggdalsvik (2020) begrunner informantene dette med at barna vil føle et ansvar for å holde konfliktnivået mellom foreldrene nede. I Sudland og Neumann (2021) begrunner de det på bakgrunn av at barna blir satt i lojalitetskonflikter, som nevnt tidligere. De uttrykker at barna får et større ansvar enn de burde ha med tanke på at de står i en posisjon hvor de må velge side mellom foreldrene sine (Sudland & Neumann, 2021, s. 8).

Informantene fra Heggdalsvik (2020) nevner også bekymringer mot at barna sannsynligvis vil kjenne på at det er deres egen skyld at foreldrene står i konflikt mot hverandre. Selv om vi ikke vet den konkrete alderen på barna som informantene fra artikkelen har arbeidet med, kan Pigaet sin teori være med på å forklare hvorfor barn i alderen 2-7 år kan oppleve en slik form for skyldfølelse i den beskrevne situasjonen. I følge det preoperasjonelle stadiet (2-7 år) i teorien til Piaget, vil barn på dette stadiet være preget av egosentrisme. Det vil si at de ikke tolker en situasjon ut i fra en kontekst og en helhet, men ut i fra sitt eget perspektiv. Han

beskriver at de derfor vil overvurdere sin egen evne til å kunne påvirke hendelser, og vil kunne tolke foreldrenes konflikt som noe barnet selv er skyld i (Helgesen, 2017, s.165).

7.0 Avslutning

Oppgaven viser en klar sammenheng mellom det å leve med foreldre i høykonflikt etter et samlivsbrudd, og det å oppleve negative konsekvenser for ens helse og utvikling. Hvilke konsekvenser man utvikler, er likevel avhengig av ulike forhold. Det er avhengig av hvor store stressbelastningene og risikofaktorene man utsettes for er, og av for eksempel personlige egenskaper. Funn fra oppgaven viser at barnets alder og modenhet kan være en avgjørende faktor for fremkomsten av konsekvenser, grunnet hva barnet har kapasitet til i utviklingsstadiet det befinner seg i, og på grunn av barnets persepsjon. Varighet ble også nevnt som en avgjørende faktor når det kommer til utvikling av konsekvenser, spesielt dersom konflikten har vart i 3 år eller mer.

Konsekvensene som det har vært et fokus på i oppgaven har hovedsakelig hatt et negativt rettet fokus. Fra oppgaven kan vi konkludere med at flesteparten av barn med foreldre i høykonflikt, vil oppleve minst en eller flere negative konsekvenser for sin helse og utvikling. Ofte opptrer konsekvensene sammen ved at en konsekvens utvikler seg til å bli flere etterhvert, eller ved at barnet opplever mange konsekvenser samtidig. Det ble i oppgaven vist til tre ulike kategorier av konsekvenser. Barn med foreldre i høykonflikt vil blant annet i følge denne studien stå i risiko for å kunne utvikle psykologiske konsekvenser som regresjon, angst og stresslidelser, ulike fysiologiske konsekvenser som hodeverk, mageverk og konsentrasjonsvansker, og ulike emosjonelle og sosiale konsekvenser som skoleproblemer, lojalitetskonflikter, for mye ansvar og skyldfølelse.

Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer skal alltid veies opp mot hverandre i vurderinger av et barns situasjon. I denne oppgaven har det blitt lagt vekt på risikofaktorer ved å leve med foreldre i høykonflikt etter et samlivsbrudd, og et nesten fraværende fokus på beskyttelsesfaktorer. Det blir likevel nevnt noen få beskyttelsesfaktorer i artiklene. For eksempel tilfeller der barna klarer seg fint fordi foreldrene har oppsøkt profesjonell hjelp. Har man en sterk grad av resiliens, er det på bakgrunn av dette mulig å komme positivt ut av foreldrenes høykonflikt.

Funnene fra artiklene og fra den teoretiske referanserammen brukt i oppgaven, gir et innblikk i viktigheten av å beskytte, og av å gi riktig og god hjelp til barn som lever med foreldre i høykonflikt.

8.0 Litteraturliste

Ames, H., Hestevik, C. H., Langøien, L. J. Og Rosness, T. A. (2021). *Hvordan forstå og håndtere barn som avviser en forelder: en systematisk kartleggingsoversikt*. Rapport-2021. ***72 sider**

Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide (fourth edition)*. Open university press.

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. (2015, 23. mars). *Barn og samlivsbrudd*. https://www.bufdir.no/statistikk_og_analyse/oppvekst/familie_omsorg_og_relasjoner/barn_og_samlivsbrudd/ ***6 sider**

Bergmann, A. S. & Rejmer, A. (2017). *Det er klart att barnen blir lidande: om barns mående nar foraldrar ar i vårnadsrvist*. 94(4), 437-446 ***10 sider**

Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal akademisk. ***264 sider**

Heggdalsvik, I. K. (2020). *Fastlåste foreldrekonflikter – en analyse av familieterapeuters skjønnsutøvelse i saker med høy konflikt*. *Idunn*: 48(2), 74-95 ***22 sider**
<https://doi.org/10.18261/ISSN.0807-7487-2020-02-02>

Helgesen, L. A. (2017). *Menneskets dimensjoner: Lærebok i psykologi*. Cappelen Damm Akademisk.

Helland, M. & Borren, I. (2015). *Foreldrekonflikt: identifisering av konfliktnivåer, sentrale kjennetegn og risikofaktorer hos høykonfliktpar*. Nasjonalt folkehelseinstitutt: ***61 sider**
<https://www.fhi.no/publ/2015/foreldrekonflikt-identifisering-av-/>

Helsedirektoratet. (2017, 14. april). *Angst*. <https://www.helsedirektoratet.no/tema/angst-og-depresjon/angst?tidligere-versjoner#255282>

Kvello, Ø. (2012). *Oppvekstmiljø og sosialisering*. Gyldendal Akademisk.

Nordanger, D. Ø & Braarud, H. C. (2017). *Utviklingstraumer: regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi*. Fagbokforlaget.

Malt, U. (2020, 7. januar). Regresjon. ***1 side** Snl: <https://snl.no/regresjon>

Pettersen, C. F. (2018). *Samværs sabotasje: norske fedre deler sine historier*. Aschehoug.
***201 sider**

Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2013). *Den gode oppgaven: håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. Fagbokforlaget.

Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Fagbokforlaget.

Ringereide, A. R. (2021, 19. august). *Konfliktopptrapping*. ndla: ***1 side**
<https://ndla.no/nb/subject:1:793027a5-0b4c-42c1-a2aa-840aaf9f8083/topic:1:afe62c93-41c4-4071-82a5-b80ec4386a46/topic:1:143b270c-cf65-4228-a514-8822236aa468/resource:8daf9e28-a52e-4569-a8c9-54ac5e49df29>

Sommer, D. (2014). *Barndomspsykologi: små barn i en ny tid*. Fagbokforlaget.

Stråtveit, M. C. & Herskind, A. F. (2021). *Foreldretvister etter barneloven*. Gyldendal. ***195 sider**.

Stuvøy, I., Tøndel, G. & Tjora, A. (2021). *En smak av forskning: bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt*. Cappelen Damm Akademisk.

Sudland, C. & Neumann, C. B. (2021). *For det er jo alvorlige saker – barnevernets møte med med fastlåste foreldrekonflikter Idunn*.. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2021-02-05>
***17 sider**

Egenvalgt pensum: 850 sider